

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Сапожник І.В.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІСЕННОГО ДИСКУРСУ

Анотація. *Стаття присвячена дослідженню стилістичних засобів у пісенному дискурсі. Надано визначення пісенного дискурсу, та розглянута класифікація стилістичних засобів. Стаття містить аналіз текстів англomовного пісенного дискурсу з метою виявлення фонетичних, лексичних та синтаксичних стилістичних засобів. Аналіз показав, що використання стилістичних прийомів мають різне значення у поп і рок піснях.*

Ключові слова: *пісенний дискурс, стилістичний засіб, поп, рок, пісенний текст*

Summary. *This article is devoted to the study of stylistic devices in English song discourse. It considers the concepts of "discourse" and "song discourse", gives a brief overview of the functions, structure and ideas of song discourse. Attention is paid to the overview of pop and rock discourse as genres of music. Their main themes and functions are also examined. The basic classification of stylistic devices by different scientists is considered. The practical significance of the research is that the results and materials of the research can be used in compiling textbooks on stylistics, in order students practice not only analysis of the literary texts but also texts of the songs. The major content of the study includes the analysis of the texts of English song discourse in order to point out phonetic, lexical and syntactic stylistic devices and their meaning and role in the songs. To achieve the goal of research songs by rock and pop artists were studied. Also, a comparative analysis of the use of stylistic devices in pop and rock discourse was conducted. The results showed that rock and pop discourse have common features due to lexical, phonetic and syntactic devices, but some differences were also analyzed. The following methods are used in the research: method of study and analysis of literature, method of linguistic analysis of songs, method of culturological analysis*

Key words: song discourse, stylistic device, pop, rock, song text

Постановка проблеми. У лінгвістичних дослідженнях різні науковці більше звертають увагу на аналіз текстів літературного дискурсу. Проте, аналіз засобів у англomовному дискурсі до сих пір не було предметом спеціального вивчення. У зв'язку з розвитком музичної культури, вивчення англomовного пісенного дискурсу і розгляд особливостей англomовних пісень на предмет знаходження у них стилістичних засобів та виявлення їхнього впливу на сприйняття слухача є невід'ємною частиною нашого дослідження.

Останнім часом поняття “дискурс” набуло значущості у багатьох наукових дисциплінах. В.І. Карасик характеризує дискурс як «текст, занурений у ситуацію спілкування» [4, с.5]. Подібним чином дискурс визначає та Н.Д. Арутюнова, згідно з якою дискурс є “мовленням, зануреним у життя” [1, с.136]. Вона має на увазі під дискурсом сукупність лінгвістичних та екстралінгвістичних категорій. На її думку, дискурс – це текст та умови чи ситуації його створення та використання.

Щоб проаналізувати стилістичні засоби у піснях, потрібно також дати визначення поняттю “пісенний дискурс”. Під впливом глобалізації сучасна англomовна пісня стала одним із потужних ресурсів поширення англійської мови та засобом популяризації культури Великобританії та США. Завдяки цьому у сучасній лінгвістиці стрімко зростає увага до феномену пісенного дискурсу.

Л.Г. Дунашева розуміє під пісенним дискурсом “текст пісень у сукупності з контекстом їх створення та інтерпретації”. Вона також виділяє основні функції пісенного дискурсу:

1. Емотивна функція – виражається через оцінку автора до теми повідомлення та до комунікативної ситуації.
2. Конативна функція – стає помітною через вплив на слухача, залучення його уваги.
3. Референтна функція (інформативна) функція – виражається через передачу змістовно-фактуальної інформації.
4. Поетична функція виражається шляхом використання у музичних творах образотворчо-виразних засобів.
5. Фатична функція- сприяє використанню різних мовних прийомів.

6. Етноконсолідаційна функція - дискурс згуртовує людей та етнос

7. Самоідентифікаційна функція - стає помітний через ставлення виконавця. [3, с. 158]

Метою нашого дослідження є вивчення сучасного англomовного пісенного дискурсу і розгляд особливостей різних стилістичних фігур в піснях та аналіз зразків англomовних пісень на предмет знаходження в них стилістичних засобів, виявлення їхнього впливу на сприйняття слухача.

Стилістичні засоби, що знаходяться на різних рівнях стилістики, пов'язані між собою, і не можуть існувати без взаємодії друг з одним. Різні вчені-лінгвісти відносять одні і ті ж стилістичні прийоми до різних рівнів стилістики.

Наприклад, І.Р. Гальперін поділяє стилістичні засоби на лексико-фразеологічні, синтаксичні та фонетичні. До лексико-фразеологічних стилістичних засобів відносяться метафора, метонімія, іронія, антономазія, епітет, оксиморон, використання вигуки, каламбур (гра слів), зевгма, перифрази, евфемізми, порівняння, гіпербола, використання прислів'їв та приказок, алюзії, цитати. До синтаксичних стилістичних прийомів відносяться інверсія, відокремлення, еліпс, замовчування, невласне-пряме мовлення, непрямо пряме мовлення, питання у оповідальному тексті, риторичне питання, літота, паралельні конструкції, хіазм, повтори, градація, ретардація, антитеза. До фонетичних стилістичних засобів звукової організації висловлювання належать інтонація, алітерація, ономапоєа, рима, ритм [2, с.98].

В.А. Кухаренко поділяє стилістичні засоби на наступні групи:

1) лексико-стилістичні засоби: метафора, уособлення, метонімія, іронія, гіпербола, епітет, зевгма, каламбур (гра слів);

2) синтаксичні стилістичні засоби: інверсія, риторичне питання, еліпс, саспенс, повтори, паралельні конструкції, хіазм, багатосоюзність, безсоюзність, апосіопеза.

3) лексично-синтаксичні стилістичні засоби: антитеза, порівняння, градація, перифраз, літота;

4) графічні та фонетичні стилістичні прийоми: орфографічні помилки, курсив, великі літери, курсив, підкреслення, асонанс, ритм, алітерація, ономапоєа, ритм [5, с.45].

У нашому дослідженні ми аналізуємо тексти рок і поп дискурсу на виявлення у них стилістичних засобів, тому варто зазначити основні особливості цих дискурсів та проаналізувати наявні у них прийоми.

Якщо звернутися до джерел, можна зрозуміти, що рок-музика не має чіткого поняття, а є узагальнюючою назвою низки напрямків популярної музики. У перекладі з англійської мови слово “rock” означає “качати”, що вказує в даному випадку на характерні ритмічні відчуття цього музичного спрямування. Саме тому особливе значення на сприйняття пісенного тексту мають такі фонетичні прийоми, як ритм і рима. Якщо подивитися на деякі тексти рок пісень, можна побачити, що кількість складів із наголосом варіюється:

Британський рок гурт **The Beatles**:

“She Loves You” ma “Hello, goodbye” :

“She loves you - Yeah! Yeah! Yeah!

She loves you - Yeah! Yeah! Yeah!

She loves you - Yeah! Yeah! Yeah! Yeah” [14]

В цих рядках ми спостерігаємо однакову кількість наголошених складів-6. Но якщо порівняти з другою піснею того ж самого гурту:

“Hello, hello

I don't know why you say goodbye

I say hello” [13]

В цій пісні неоднорідна кількість складів з наголосом, кожний рядок має свій віршований розмір. Подані нами приклади підтверджують те, що неоднорідність складів трапляється через музичне виконання, так як якщо один з рядків довший за інший, музикант може, або проспівати коротку, або заспівати швидше довгу. Це зовсім не свідчить про відсутність ритму та рими у текстах англомовних пісень. Це означає те, що мелодія є голоснішою за ритмічну структуру і ритм просто їй піддається.

Варто також зазначити, більшість текстів рок-музикантів, як і сама музика мають певний характер - протест. Представники панк-року оспівують свою думку проти всього: уряду, законів, моралі тощо. Класичний рок відображає теми дороги, свободи та іншого, що пліч-о-пліч пов'язане з байкерським способом життя.

Текстам рок-музики притаманні не лише певна поетична мова, а й наявність глибокого сенсу, змістовність. Якщо почати перераховувати теми, порушені рок-поетами, то список може бути достатньо довгим. Ми виділимо декілька:

- тема кохання;
- тема смерті обігрується не як заклик до суїциду, а навпаки, як питання пошуку сенсу життя;
- тема протесту

Ці теми та мотиви автори пісень створюють здебільшого за допомогою лексичних засобів.

Американський рок гурт **Pink Floyd**:

“How I wish, how I wish you were here

We’re just two lost souls

Swimming in a fish bowl

Year after year” [11]

В цьому прикладі, “a fish bowl” - це світ, а “souls” - це люди, які справді розгублені й загублені в ньому. В даній композиції автор використовує метафору, що описати тему пошуку сенсу життя.

Композитори рок пісень також використовують такі прийоми як метонімія або синекдоха:

Американська рок група **Arctic Monkeys**:

*“Darling how could you be so **blind**?”* [7] - виділене слово є метонімією, адже воно посилається на несвідому людину. Автор використовує цей прийом, щоб описати чоловіка, який одержимий любов’ю до жінки, яка йому зраджує, але він цього не бачить і не хоче розуміти.

Американський гурт **Coldplay**:

*“I wanna die in your **arms**”* [9] – слово “arms” є синекдохою, адже воно відноситься до всього тіла. Виходячи з контексту пісні, співак описав, що він хоче померти перед жінкою, яку він любив, а також хоче померти в її обіймах.

Вживання синтаксичних засобів виразності, особливо як риторичні запитання та паралелізм, часто допомагають слухачу зрозуміти протест пісні, та проіннятися всією задумкою автора.

Рок гурт **System of a Down**:

“Why don’t presidents fight the war?

Why do they always send the poor?

Why don't presidents fight the war?

Why do they always send the poor?" [12]

В даному випадку паралелізм використовується для створення емоційної напруги. Як стверджує вокаліст, якщо президенти розпочинають війни, то чому б їм не воювати? Замість цього вони посилають “бідних” на якесь поле битви, щоб їх вбили. А те, що оповідач згадує з цього приводу “бідних”, а не громадян загалом, ще більше означає, що вищезгаданий “президент” покликаний бути уособленням аристократії загалом. Бачимо, що цей приклад показує тему протесту.

Якщо розглядати поп дискурс, можна зазначити, що головною функцією поп дискурсу є емоційна, тому співаки схильні використовувати простий текст та музику, щоб слухачу було легше проїнятися емоціями пісні. Основним фонетичним прийомом, який допомагає це реалізувати є ономотопея, адже вона робить пісні більш мелодійними та допомагає слухачу краще запам'ятати текст.

Американська співачка Kesha:

"Tik tok, on the clock

But the party don't stop" [10]

У цих рядках ономотопеєю є звук “tik tok”, який описує шум, який видає годинник. Використання ономотопеї у пісні “Tik Tok”, яку виконує співачка Kesha показує, що вона не зупинить свою вечірку навіть якщо вона почує що пройшов час її завершати.

Поп музика, на відміну від року дотримується в основному теми кохання, саме тому багато виконавців використовують лексичні засоби виразності такі як: епітети, метафори, порівняння і тд. Вони викликають найбільший інтерес, тому, що характеризують обраний виконавцем стиль і свідчать про його емоційний настрій та соціальну позицію та допомагають автору описати тему та головний мотив пісні, для легшого сприйняття слухача. Наведемо приклад найпопулярнішого лексичного девайсу у поп композиціях - метафору.

Виконавців Benassi ft. Gary Go:

"I could watch you for a lifetime

You're my favorite movie

A thousand endings

You mean everything to me" [8]

Ця популярна пісня про кохання. Письменник використовує метафору “movie”, щоб описати свої почуття до дівчини, яку він любить. Стверджуючи, що його любовний інтерес це “favorite movie”, він, має на увазі, що міг би годинами проводити з цією людиною і ніколи не втомився б від неї, порівнюючи з фільмом, який він би також міг дивитися годинами.

Варто зазначити, що синтаксичні прийоми виконують таку саму роль як і у рок дискурсі. Вони використовуються, щоб передами емоції, протест та почуття автора. Наведемо приклад:

Поп гурт **Abba**

*“Hand you another drink, drink it if you can
Can you spend a little time, time is slipping away
Away from us, so stay, stay with me”* [6]

Аналізуючи використання анадопозису, можемо сказати, що автор хотів передати свої радісні емоції, через те, що від зустрівся з людиною, яка йому є дуже дорога.

Отже, дослідження показало, що пісенний дискурс є потужною платформою для вивчення та аналізу стилістичних засобів. Вони допомагають розкрити основну ідею, тему та прихований сенс пісень. Також, можемо сказати, що у поп і рок дискурсу є спільні риси, адже автори використовують однакові стилістичні засоби, майже для однакових цілей. Однак, основним мотивом поп пісні є любов, а рок – життя, свобода та протест.

Перспективу подальших розвідок вбачаємо у порівняльному аналізі стилістичних засобів різних жанрів.

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь, ред. В. Н. Ярцева. Москва: Сов. Энциклопедия, 1990. С. 136–137.\
2. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка: учебное пособие, Москва: Высшая школа, 1981. 334 с.
3. Дуняшева Л. Г. Концепт “свобода” в афроамериканском песенном дискурсе: Ученые записки Казанского университета. Книга 6, Казань: 2011. с. 158-167
4. Карасик В.И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс, Волгоград: Перемена, 2000, с. 5–20

5. Кухаренко В.А. Лингвистическое исследование английской художественной речи: учебное пособие, Одесса: с. 1973. 60 с.

Список ілюстративних джерел

6. Abba. Crying over you URL: <https://www.lyrics.com/lyriclf/3768785/ABBA/Crying+Over+You> (дата звернення: 16.04.2022)
7. Arctic Monkeys. Snap Out of it URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/arcticmonkeys/snapoutofit.html> (дата звернення: 16.04.2022)
8. Benassi ft. Gary Go. Cinema URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beastieboys/girls.html> (дата звернення: 16.04.2022)
9. Coldplay. A Sky Full of Stars URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/coldplay/askyfullofstars.html> (дата звернення: 16.04.2022)
10. Kesha. Tik Tok URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/keha/tiktok.html> (дата звернення: 16.04.2022)
11. Pink Floyd. Wish you Were Here URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/pinkfloyd/wishyouwerehere.html> (дата звернення: 16.04.2022)
12. System of a Down. B.Y.O.B URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/systemofadown/byob.html> (дата звернення: 16.04.2022)
13. The Beatles. Hello, goodbye URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/hellogoodbye.html> (дата звернення: 16.04.2022)
14. The Beatles. She Loves You URL: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beatles/shelovesyou.html> (дата звернення: 16.04.2022)